

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ

*Овчарова Н.В., канд. екон. наук
Сенченко А.С., здобувач вищої освіти
Сумський державний університет*

Облікова політика в частині оподаткування формується виходячи з принципу послідовності застосування норм і правил Податкового кодексу України.

При виборі елементів облікової політики, що впливають на формування податкового прибутку, суттєве значення мають методичні облікові прийоми стосовно обліку резервів та забезпечень.

У МСБО 37 підкреслюється, що забезпечення слід визнавати, тільки якщо:

- підприємство має теперішню заборгованість (юридичну або конструктивну) внаслідок минулої події;

- ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде потрібним для погашення заборгованості;

- можна достовірно оцінити суму заборгованості.

Відображення в балансі забезпечень залежить від визнання їх як забезпечення або непередбачені зобов'язання.

Додамо, що МСБО 37 зазначає, що підприємство не повинно визнавати непередбачене зобов'язання, як зобов'язання в Балансі за однією з двох причин:

- заборгованість є можливою, швидше ніж теперішня, тобто це не зобов'язання;

- заборгованість є теперішньою, але не виконуються критерії визнання для забезпечення, тобто це зобов'язання, але критерії визнання для зобов'язання не дотримуються.

За правилами бухгалтерського обліку та відповідно до НПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» суб'єкти господарювання повинні закріпити в Наказі про облікову по-

літику механізм створення резерву сумнівних боргів зо одним із методів:

– застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості – величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів;

– застосування коефіцієнта сумнівності – величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

У разі якщо підприємство вважає за доцільне використати другий метод в наказі повинно бути обґрунтовано порядок розрахунку коефіцієнту сумнівності (визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході; класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення; визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3-5 років).

При цьому необхідно звернути увагу на те, що відповідно до вимог пп. 139.2.1 ПКУ на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів відповідно до П(С)БО або МСФЗ відбувається збільшення фінансового результату до оподаткування. Зменшення ж фінансового результату до оподаткування відбувається тільки тоді, коли здійснюється коригування у бік зменшення резерву сумнівних боргів.

При цьому підприємства можуть списати частину резерву на зменшення фінансового результату до оподаткування але лише на суму списання активу, який відповідає ознакам, визначеним ст. 14 ПКУ:

Так, у податковому обліку безнадійною заборгованістю є:

– заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;

– актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією;

– прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості;

– заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха, підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;

– заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією;

– інші заборгованість визначена ПКУ.

Якщо ж сума дебіторської заборгованості, що не відповідає цим ознакам, була списана у фінансовому обліку на витрати, то в податковому -її необхідно віднести на збільшення фінансового результату до оподаткування.

Таким чином, уникнути розбіжностей в коригуванні заборгованості можна за умови, якщо підприємства будуть визнавати в обліку за витрати лише безнадійну заборгованість, що відповідає вимогам визначеним ст. 14 ПКУ і ці аспекти також знайдуть свої відображення в обліковій політиці.

Щодо резервів на оплату відпусток працівникам, то їх створення передбачено п. 13 НПСБО 11 «Зобов'язання», відповідно до якого забезпечення це зобов'язання з невідзначеними сумою або часом погашення на дату балансу. При цьому суми створених забезпечень в загальному випадку визнаються витратами.

Порядок коригування фінансового результату на різниці, що виникають при формуванні забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат ст. 139 Кодексу в якому визначено, що фінансовий результат до оподатку-

вання збільшується на суму витрат на формування резервів та забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат (крім забезпечень на відпустки працівникам та інші виплати, пов'язані з оплатою праці, та резервів, визначених ст. 139) згідно з НПСБО або МСФЗ.

Отже, суб'єкти господарювання можуть та повинні прописувати в Наказі про облікову політику методіку створення забезпечення (резерву) відпусток та інших виплат пов'язаних з оплатою праці, оскільки фінансовий результат до оподаткування, сформований відповідно до НПСБО, не коригується на суму витрат на формування такого забезпечення (резерву) та на суму витрат, які відшкодовані за його рахунок.

Перелік посилань:

1. НПСБО 11 «Зобов'язання» : затв. наказом М-ва фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

2. МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

3. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

4. НПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» : затв. наказом М-ва фінансів України від 08 жовт. 1999 р. № 237. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

5. Овчарова Н. В., Кравченко О. В. Облікова політика для цілей оподаткування: теоретичні та методичні засади формування. *Розвиток підприємництва в Україні: теорія, методологія та практика*: монографія / під ред. д-ра екон. наук, професора О. О. Непочатенко. Умань : Видавець «Сочінський», 2017. С. 115–127.